

KURSSISELOSTEET

Opetussuunnitelma

1.8.2005

Ainekohtainen osa

***Käytössä 3. ja 4. vuosikurssien
opiskelijoilla***

EURAN LUKIO

Päivitys 2017

Huhtikuu 2017

KURSSISELOSTEET 2016

Tässä selosteessa on ns. lukion vanhan opetussuunnitelman mukaiset kurssit, joita tarjotaan lukuvuonna 2017 - 2018 Euran lukion 3. ja 4. vuosikurssin opiskelijoille. Vanhan opetussuunnitelman mukaiset kurssit tunnistaa kurssin nimen edessä olevasta w-etuliitteestä

Tässä vihkosessa kursseista on mainittu vain keskeisimmät sisällöt.

5.3 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Arviointi

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto kurssien tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy seuraamaan omaa edistymistään. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä toisilta opiskelijoilta että opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittymisessä tärkeitä. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

PAKOLLISET KURSSIT

■ KURSSI 4 (wÄI4): Tekstit ja vaikuttaminen

Keskeiset sisällöt

- suora ja epäsuora vaikuttaminen: esimerkiksi suostuttelu, ohjailu, manipulointi; mainonta, propaganda; ironia, satiiri, parodia
- vaikuttamaan pyrkivien tekstien lajeja, graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos
- argumentointitavat ja retoriset keinot
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä
- tietoisesti vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä
- tekstien ideologisuus, lähdekritiikki ja mediakritiikki
- viestijän vastuu; mediavalinnat ja verkkoetiikka

■ KURSSI 5 (wÄI5): Teksti, tyyli ja konteksti

Keskeiset sisällöt

- eri aikakausia ja tyylejä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä erityisesti kulttuurisen kontekstin näkökulmasta
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa
- tyylin aineksien kuten sananvalinnan, sävyn, kielen kuvallisuuden, rytmin ja lauserakenteen vaikutus tekstiin
- oppiaineen sisältöihin liittyvästä aiheesta, itse valitusta näkökulmasta laadittu pohdiskelleva teksti
- oman tyylin hiontaa ja huoltoa

■ KURSSI 6 (wÄI6): Kieli, kirjallisuus ja identiteetti

Keskeiset sisällöt

- teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen, kirjoitetusta kulttuurista nykviestintään
- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä; kielenohjailun periaatteet opiskelijan kielenkäytön näkökulmasta
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa
- suomalaista kaunokirjallisuutta aika- ja kulttuurikontekstissaan, keskeisiä teoksia ja teemoja
- kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 7 (wÄI7): Puheviestinnän taitojen syventäminen

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista puhekulttuuria

■ KURSSI 8 (wÄI8): Tekstitalojen syventäminen

Keskeiset sisällöt

Kerrataan ja syvennetään seuraavia asioita:

- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet
- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely
- kielenhuoltoa

■ KURSSI 9 (wÄI9): Kirjoittaminen ja nykykulttuuri

Keskeiset sisällöt

- nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä
- ajankohtaisia suullisia ja kirjallisia puheenvuoroja kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheista
- mediatekstien ajankohtaisaiheiden, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelua
- osallistumista lukija- ja kirjoittajayhteisöön

KOULUKOHTAISET KURSSIT

■ KURSSI 10: (wÄI10): YO-esseekurssi

Syventävä koulukohtainen kurssi. Abivuonna.

Keskeiset sisällöt

- Harjoitellaan yo-tutkinnon esseekokeeseen
- Otsikkoessee ja aineistopohjaisia kirjoitelmia
- Syvennetään analyysitaitoja (novelli-, runo- ja kuva-analyysi)

■ KURSSI 11 (wÄI11): Kurssi poistettu

■ KURSSI 12 (wÄI12): Kurssi poistettu

■ KURSSI 13 (wÄI13): Kurssi poistettu

■ KURSSI 14 (wÄI14): Kirjallisuusdiplomi

Soveltava koulukohtainen kurssi. Opiskelija saa päättötodistuksen yhteydessä suorituksestaan erillisen diplomin.

Keskeiset sisällöt

- lukion kirjallisuusdiplomin tavoitteena on tukea oppilaan lukuharrastusta ja syventää tietämystä kirjallisuuden eri lajeista, aihepiireistä ja teemoista
- opiskelija valitsee diplomikirjojen listasta 18 teosta, joiden lukemisen opettaja kontrolloii erikseen sovitavalla tavalla
- diplomi suoritetaan oppilaan valitsemassa tempossa lukioaikana

■ KURSSI 15 (wÄI15): Kirjoittamisen tukikurssi

Syventävä koulukohtainen kurssi, Harjoitellaan kirjoittamisen eri vaiheita tekstin suunnittelusta tuottamiseen ja itsearviointiin. Kirjoitetaan monipuolisesti: mm. essee, analyysi, mielipidekirjoitus/kolumni, vastausteksti. Lisäksi luovan kirjoittamisen harjoituksia. Kielenhuoltoa painopisteenä lauserakenteet, välimerkit, sidostaminen. Suoritusmerkintä. Toinen opintovuosi.

5.4. TOINEN KOTIMAINEN KIELI

5.4.1 RUOTSI (wRUB)

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B1)

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti.

Kurssit 1–9 numeroarvostelu

Kurssit

Kurssien suoritusjärjestys vapaa.

PAKOLLISET KURSSIT

■ KURSSI 3 (wRUB3): Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa

Aihepiireinä ovat kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjoismaisena valtiona Euroopassa. Aihekokonaisuus ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” tarjoaa mahdollisuuksia käsitellä kurssin aiheita. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

■ KURSSI 4 (wRUB4): Elämää yhdessä ja erikseen

Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Aihekokonaisuuksista korostuu ”hyvinvointi ja turvallisuus”.

■ KURSSI 5 (wRUB5): Elinympäristömme

Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys”, ”teknologia ja yhteiskunta” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla kielitaitoa kehitetään monipuolisesti.

■ KURSSI 6 (wRUB6): Puhu ja ymmärrä paremmin

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa oppimäärälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset pohjoismaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Kurssi vankentaa myös jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteissa tarvittavaa suullista kielitaitoa. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

■ KURSSI 7 (wRUB7): Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen

Aihealueita ovat maailmanlaajuiset ilmiöt ja kansainvälinen vaikuttaminen. Kurssilla käsitellään yhteiskunnallisia asioita, päätöksentekoon osallistumista sekä kansainvälistä vaikuttamista ja vastuuta. Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä entistä vaativamman kieliaiainksen avulla. Monipuolista harjoittelua yo-kokeeseen.

KOULUKOHTAISET KURSSIT

■ KURSSI 8 (wRUB8): Kertauskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi. Monipuolista harjoittelua yo-kokeeseen.

5.5 VIERAAT KIELET

Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

EN = englannin kieli	EA = espanjan kieli	SM = saamen kieli
RA = ranskan kieli	VE = venäjän kieli	PO = portugalin kieli
SA = saksan kieli	LA = latinan kieli	KX = muu kieli
IA = italian kieli		

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2.

5.5.1 ENGLANTI, A-KIELI (wENA)

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Kurssit 1 – 10 numeroarvostelu, kurssit 11 ja 12 suoritusmerkintä.

Kurssit

Suoritusjärjestys vapaa

PAKOLLISET KURSSIT

■ KURSSI 4 (wENA4): Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

■ KURSSI 5 (wENA5): Kulttuuri

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

■ KURSSI 6 (wENA6): Tiede, talous ja tekniikka

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

■ KURSSI 7 (wENA7): Luonto ja kestävä kehitys

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestävä kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

■ KURSSI 8 (wENA8): Puhu ja ymmärrä paremmin

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa englannin kielen A-oppimäärälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

KOULUKOHTAISET KURSSIT

■ KURSSI 9 (wENA9): Kertauskurssi

Syventävä koulukohtainen kurssi. Lisäharjoitusta kieliopin ongelmallisimmista kohdista. Kirjoitelmaharjoituksia lähtökohtana suomalaisille tyypilliset vaikeudet. Aikaisempien ylioppilastutkintotehtävien käsitteitä. Lukio-opintojen loppuvaiheissa.

■ **KURSSI 10 (wENA10): Kirjoitelma- ja globaalien asioiden kurssi**

Aihealueina ovat globaalit kehityslinjat sekä ajankohtaiset tapahtumat. Ylioppilastutkintoon valmistautuville kirjoittamisen ja kieliopin tehoharjoitusta.

■ **KURSSI 12 (wENA12): Tukikurssi 2**

Syventävä koulukohtainen kurssi. Kurssilla täydennetään aiemmilla lukion kursseilla opiskeltuja asioita, niin kieliopin kuin sanastonkin osalta. Erityishuomiota kiinnitetään kuuntelustrategioiden kehittämiseen. Hankitaan valmiuksia selviytyä menestyksekkäästi abiturienttivuoden kursseista ja ylioppilastutkinnosta. Toisena lukiovuotena.

5.5.2 SAKSA, B2 –KIELI (wSAB2)

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ **KURSSI 4 (wSAB24): Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat**

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

■ **KURSSI 5 (wSAB25): Kulttuuri**

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

■ **KURSSI 6 (wSAB26): Yhteinen maapallomme**

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

■ **KURSSI 7 (wSAB27): Tiede ja tekniikka**

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

■ **KURSSI 8 (wSAB28): Luonto ja kestävä kehitys**

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

KOULUKOHTAINEN KURSSI

■ **KURSSI 9 (wSAB29): Kertauskurssi**

Syventävä koulukohtainen kurssi. Käsitellään vanhoja yo-tekstejä. Kerrataan kieliopin keskeisiä kohtia. Kuunnellaan vanhoja yo-kokeita. Tehdään kirjoitelmaharjoituksia. Kurssi on yhteinen B3 -kielen 9. kurssin kanssa.

5.5.3 SAKSA, B3 –KIELI (wSAB3)

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 4 (wSAB34): Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

■ KURSSI 5 (wSAB35): Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

■ KURSSI 6.(wSAB36): Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

■ KURSSI 7 (wSAB37): Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

■ KURSSI 8 (wSAB38): Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

KOULUKOHTAINEN KURSSI

■ KURSSI 9 (wSAB39): Kertauskurssi

Syventävä koulukohtainen kurssi. Käsitellään vanhoja yo-tekstejä. Kerrataan kieliopin keskeisiä kohtia. Kuunnellaan vanhoja yo-kokeita. Tehdään kirjoitelmaharjoituksia. Kurssi on yhteinen B3 -kielen 9. kurssin kanssa.

5.5.4 RANSKA, B2 –KIELI (wRAB2)

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 4 (wRAB24): Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

■ KURSSI 5 (wRAB25): Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

■ KURSSI 6 (wRAB26): Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

■ **KURSSI 7 (wRAB27): Tiede ja tekniikka**

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

■ **KURSSI 8 (wRAB28): Luonto ja kestävä kehitys**

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

KOULUKOHTAINEN KURSSI

■ **KURSSI 9 (wRAB29): Kertauskurssi**

Syventävä koulukohtainen kurssi. Monipuolista valmistautumista ennen yo-koetta. Kurssi on yhteinen B3-kielen 9. kurssin kanssa

5.5.5 RANSKA, B3 –KIELI (wRAB3)

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ **KURSSI 4 (wRAB34): Meillä ja muualla**

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

■ **KURSSI 5 (wRAB35): Ennen ja nyt**

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

■ **KURSSI 6 (wRAB36): Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat**

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

■ **KURSSI 7 (wRAB37): Kulttuuri**

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

■ **KURSSI 8 (wRAB38): Yhteinen maapallomme**

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

KOULUKOHTAINEN KURSSI

■ **KURSSI 9 (wRAB39): Kertauskurssi**

Syventävä koulukohtainen kurssi. Monipuolista valmistautumista ennen yo-koetta. Kurssi on yhteinen B2-kielen 9. kurssin kanssa

5.5.6 VENÄJÄ, B3 –KIELI (wVEB3)

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 4 (wVEB34): Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

■ KURSSI 5 (wVEB35): Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

■ KURSSI 6 (wVEB36): Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

■ KURSSI 7 (wVEB37): Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

■ KURSSI 8 (wVEB38): Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

KOULUKOHTAINEN KURSSI

■ KURSSI 9 (wVEB39): Kertauskurssi

Syventävä koulukohtainen kurssi. Käsitellään vanhoja yo-tekstejä. Kerrataan kieliopin keskeisiä kohtia. Kuunnellaan vanhoja yo-kokeita. Tehdään kirjoitelmaharjoituksia. Kurssi on yhteinen B3 -kielen 9. kurssin kanssa.

5.5.7 VENÄJÄN ALKEITA

■ KURSSI 1 (wVEM1): Venäjän alkeita

Koulukohtainen soveltava kurssi. Venäjän kielen ja kulttuurin alkeiskurssi; kuinka selviytyä Venäjällä ja venäläisten kanssa pienellä kielitaidolla.

Arvostelu: Suoritusmerkintä. Suoritusmerkinnän edellytyksenä on lopputestin läpäiseminen.

5.5.8 ESPANJA

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 4 (wEAB34): Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan

perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

■ KURSSI 5 (wEAB35): Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

■ KURSSI 6.(wEAB36): Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

■ KURSSI 7 (wEAB37): Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

■ KURSSI 8 (wEAB38): Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

5.5.9 ITALIA

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 4 (wIAB34): Meillä ja muualla

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

■ KURSSI 5 (wIAB35): Ennen ja nyt

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

■ KURSSI 6 (wIAB36): Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

■ KURSSI 7 (wIAB37): Kulttuuri

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

■ KURSSI 8 (wIAB38): Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

5.5.10 ITALIAN ALKEITA

■ KURSSI 1 (wIAM): Italian alkeita

Koulukohtainen soveltava kurssi Italian kielen ja kulttuurin alkeiskurssi; kuinka selviytyä arkipäivän viestintätilanteista Italiassa vähäisemmälläkin kielitaidolla. Arvostelu: suoritusmerkintä.

5.5.11 KX KIELITIEDE

■ KURSSI 1 (wKX1): Kieli on...

Koulukohtainen syventävä kurssi. Kurssilla tutustutaan kielitieteen perusteisiin ja harjoitellaan kielitieteellistä ajattelua. Suositellaan erityisesti kieliin liittyviä jatko-opintoja harkitseville (esim. kielet, kääntäminen, kielitiede, viestintäala). Suoritusmerkintä.

5.6 MATEMATIIKKA

Arviointi

Matematiikan opetuksessa arvioinnin tulee kehittää opiskelijan kykyä esittää ratkaisuja, tukea opiskelijaa matemaattisten käsitteiden muodostamisprosessissa ja arvioida kirjallista esitystä sekä opettaa opiskelijalle oman työnsä arvioimista. Osaamisen arvioinnissa kiinnitetään huomio laskutaitoon, menetelmien valintaan ja päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perusteleamiseen.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkistä lyhyeen suositellaan hyväksi lukemisessa seuraavia vastaavuuksia: MAA1 MAB1, MAA3 MAB2, MAA6 MAB5, MAA7 MAB4 ja MAA8 MAB3 sekä MAA9 MAB6. Opetussuunnitelmassa voidaan määrätä myös lisänäyttöjä etenkin kurssin arvostusta uudelleen arvioitaessa.

5.6.1 MATEMATIIKAN PITKÄ OPPIMÄÄRÄ

Arviointi: kurssit 1 – 16 ja 18 numeroarvostelu, kurssi 17 suoritusmerkintä

PAKOLLISET KURSSIT

■ KURSSI 6 (wMAA6): Todennäköisyys ja tilastot .

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

■ KURSSI 7 (wMAA7): Derivaatta

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

■ KURSSI 8 (wMAA8): Juuri- ja logaritmfunktiot

Keskeiset sisällöt

- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmfunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat

■ KURSSI 9 (wMAA9): Trigonometriset funktiot ja lukujonot

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometristen funktioiden derivaatat
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa

■ **KURSSI 10 (wMAA10) Integraalilaskenta****Keskeiset sisällöt**

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT■ **KURSSI 11 (wMAA11): Lukuteoria ja logiikka****Keskeiset sisällöt**

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

■ **KURSSI 12 (wMAA12): Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä****Keskeiset sisällöt**

- absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala

■ **KURSSI 13 (wMAA13): Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi****Keskeiset sisällöt**

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit

KOULUKOHTAISET KURSSIT■ **KURSSI 14 (wMAA 14): Talousmatematiikka** (Kurssia ei tarjota 2016-2017)■ **KURSSI 15 (wMAA15): Kompleksiluvut ja differentiaaliyhtälöt** (Kurssia ei tarjota 2016-2017)■ **KURSSI 16 (wMAA16): Kertauskurssi**

Koulukohtainen syventävä kurssi. Lukion kurssien kertausta, syventämistä ja täydentämistä. Kurssi suositellaan luettavaksi viimeisenä.

Arvosteluna preliminäärikoe.

■ KURSSI 18 (wMAA18): Perusasioitten kertauskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi. Kurssi on tarkoitettu abeille vaihtoehdoksi 2. jaksossa tarjottavalle syventävälle MAA13 kurssille.

5.6.2 MATEMATIIKAN LYHYT OPPIMÄÄRÄ

Arviointi: kurssit 1 – 9 numeroarvostelu, kurssi 10 suoritusmerkintä

PAKOLLISET KURSSIT

■ KURSSI 4 (wMAB4): Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä

■ KURSSI 5 (wMAB5): Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

■ KURSSI 6 (wMAB6): Matemaattisia malleja II

Keskeiset sisällöt

- kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono
- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 7 (wMAB7): Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

■ KURSSI 8 (wMAB8): Matemaattisia malleja III

Keskeiset sisällöt

- trigonometrinen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- radiaani
- tyyppiä $f(x) = a$ olevien trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa $f(x) = A \sin(bx)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttiesitys ja skalaaritulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla

KOULUKOHTAISET KURSSIT

■ KURSSI 9 (wMAB9): Lyhyen matematiikan kertauskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi

- Lukion kurssien kertausta, syventämistä ja täydentämistä. Kurssi suositellaan luettavaksi viimeisenä. Arvosteluna preliminäärikoe.

5.7 BIOLOGIA

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista, kykyä käyttää erilaisia lähteitä biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon.

PAKOLLISET KURSSIT

■ KURSSI 2 (wBI2): Solu ja perinnöllisyys

Keskeiset sisällöt

Solu elämän perusyksikkönä

- miten soluja tutkitaan
- erilaisia soluja
- solun rakenne ja toiminta

Solun energiatalous

- energian sitominen
 - energian vapauttaminen
- Solujen toiminnan ohjaaminen
- DNA:n rakenne ja toiminta

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- Proteiinisynteesi
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytymisen perusteet

- geenit ja alleelit
 - sukusolut ja niiden synty meioosissa
 - periytymismekanismit
- Populaatiogenetiikka ja synteettinen evoluutioteoria

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 4.(wBI4): Ihmisen biologia

Keskeiset sisällöt

Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet

- solujen synty, kasvu ja erilaistuminen kudoksiksi sekä kantasolujen merkitys
- solujen vanheneminen ja kuolema
- syöpä

Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys

- ruoansulatus ja ravitsemus
- hengityselimistö ja hengityksen säätely
- veri ja verenkierto
- erityselimistöt ja kemiallinen tasapaino
- tuki- ja liikuntaelimistö

Elintoimintojen säätely

- umpirauhaset ja hormonit
- hermosto ja aistit
- lämmönsäätely

Ihmisen lisääntyminen

- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Ihmisen elämänkaari ja yhteisöllisyys

Perimän merkitys

- ihmisen evoluutio ja ihminen lajina
- perinnöllisyys ja terveys

Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit

- elimistön puolustusjärjestelmät
- ihminen ja mikrobi
- myrkylliset aineet ja mutageenit

■ KURSSI 5 (wBI5): Bioteknologia

Keskeiset sisällöt

Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä

Solut proteiinien valmistajina

- DNA:n, geenien ja genomien rakenne
- entsyymit solun ja biotekniikan työkaluina

Geenien toiminta

- geenin toiminta ja sen säätely
- mutaatiot

Geeniteknologia ja sen mahdollisuudet

- geenitekniikan menetelmät ja geenikartoitus
- geenitutkimus lääketieteessä
- geenitutkimus yksilöiden tunnistamismenetelmänä

Mikrobit ja niiden merkitys

- bakteerin ja viruksen rakenne, toiminta ja lisääntyminen
- bakteerien viljely ja käsittely
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Biotekniikka teollisuudessa

Kasvien ja eläinten jalostus

Geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö

KOULUKOHTAISET KURSSIT

■ KURSSI 6 (wBI6): Luonnontuntemuskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi.

Keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on kehittää opiskelijan tietoja kotimaan elollisesta luonnosta ja sen peruslajistosta. Kurssin aikana perehdytään myös erilaisiin lajintuntemusta kehittäviin harrastuksiin. Osa kurssista suoritetaan kenttäkurssina viikonloppuretken muodossa.

Lajintuntemus

- nisäkkäät
- linnut
- kalat, sammakkoeläimet ja matelijat
- hyönteiset
- muut selkärangattomat
- kasvit
- sienet

Muuta

- metsätyypit ja niiden tunnistaminen
- perinnebiotoopit (kehittyminen, kunnostus ja hoito)
- määrityskaavoja, genitaalipreparaatteja (lajintunnistuksen hienouksia)
- jokamiehen oikeudet ja luonnossa liikkuminen
- eliökokoelmat ja niiden laatiminen

Arviointi

Numeroarvostelu, perusteena lajintuntemuskokeet sekä aktiivisuus ja asenne

■ KURSSI 7 (wBI7): Biologian kertauskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi, laajuus yksi kurssi.

Kurssilla kerrataan aiempien kurssien tärkeimpiä ja vaikeimpia asioita sekä käydään läpi erilaisia biologian yo-koetehtäviä ja harjoitellaan niihin vastaamista. Kurssin sisältö voi vaihdella opiskelijaryhmän toiveista riippuen. Kurssi opetetaan joko keväällä tai syksyllä ennen yo-kirjoituksia.

BI7 toteutetaan, mikäli lähes kaikki biologian kirjoittajat kirjoittavat samalla kirjoituskerralla. Mikäli lukuvuonna on tarvetta kahdelle kertauskurssille (sekä syksyn että kevään yo-kirjoitusten edellä), opetetaan BI8 (laajuus puoli kurssia) kahteen kertaan. Tätä et voi tietää vielä kurssia keväällä valitessasi, **siksi valitse aina BI7**, jos aiot kertauskurssille.

Numeroarvostelu, perusteena preliminäärikoe ja aktiivisuus tunneilla.

■ KURSSI 8 (wBI8): Biologian kertauskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi. Kurssin laajuus puoli kurssia. Sisältö sama kuin kurssilla BI7, mutta suppeampana.

Numeroarvostelu, perusteena preliminäärikoe ja aktiivisuus tunneilla.

5.8 MAANTIEDE

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan maantieteellisen ajattelun kehittymistä tietojen ja taitojen suhteen. Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja sekä taito havaita alueellisia riippuvuuksia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito tulkita ja arvioida maantieteellistä tietoainesta sekä soveltaa maantieteellistä tietoa eri tilanteissa. Arvioitavia taitoja ovat maantieteellisen tiedon analysointi-, käsittely- ja esittämistaidot kuten kartan tulkintataito ja muut graafiset taidot sekä opiskelijan yhteistyötaidot.

PAKOLLISET KURSSIT

■ KURSSI 2 (wGE2): Yhteinen maailma

Keskeiset sisällöt

Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät

- lähestymistavat ja näkökulmat
- maantieteellinen mieltäminen ja miellekartat
- paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkehitys ja väestönkasvu
- asutuksen alueellinen jakautuminen, muuttoliikkeet ja kaupungistuminen
- kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistökulttuurit

Luonnonvarat

- luokittelu ja riittävyys

Alkutuotanto ja ympäristö

- ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys sekä kestävä maa- ja kalatalous
- maatalouden muodot
- metsät luonnonvarana ja kestävä metsätalous

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet ja energialähteet
- teollisuuden sijainti
- kestävän teollisuuden ja energiatalouden periaatteet

Liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikennejärjestelmät
- matkailu ja sen merkitys eri alueilla
- maailmankauppa
- alueellinen leviämisen ilmiö – maantieteellinen diffuusio

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- ytimet ja periferiat
- maankäyttö maaseudulla ja kaupungeissa
- keskukset ja vaikutusalueet
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyserot eri aluetasoilla
- kansainvälinen yhteistyö
- globalisaatio

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 3 (wGE3): Riskien maailma

Keskeiset sisällöt

Riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys

Luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet

- avaruuteen liittyvät uhkat, endogeeniset riskit, myrskyt, tulvat, kuivuus ja eliöperäiset riskit
- luonnonriskeihin varautuminen

Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet

- luonnonvarojen käyttöön liittyvät riskit: energiakysymykset ja luonnonvarojen riittävyys, puhtaan veden saatavuus, eroosio ja aavikoituminen, ilmaston muutos, saastuminen ja biodiversiteetin heikkeneminen
- mahdollisuudet estää ja pienentää ympäristöriskejä kestävä kehityksen keinoin Ihmiskunnan riskit ja riskialueet
- väestönkasvu ja nälkä, kaupungistuminen, globalisoitumiseen liittyvät riskit, yhteis-kunnalliset ja poliittiset jännitteet, sodat, pakolaisuus ja sosiaalinen eriarvoistuminen
- ristiriitojen säätelymahdollisuudet

Tekniset riskit

■ KURSSI 4 (wGE4): Aluetutkimus

Keskeiset sisällöt

Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot

- kenttähavainnot, kysely ja haastattelu
- kartat, niiden mittakaavat, karttaprojektiot ja karttatyytit, ilmakuvat ja satelliittikuvat
- numeeriset lähteet sekä niiden visualisointi karttoina ja diagrammeina
- painettu lähdekirjallisuus ja digitaalisessa muodossa kuten tietoverkoissa ja CD-ROM-tallenteina olevat lähteet

Paikkatietojärjestelmät

- paikkatiedon perusteet ja sen sovellusmahdollisuudet
- esimerkkejä maantieteellisen lähdeaineiston käsittelystä, tulkinnasta ja visualisoinnista eritasoisilla alueilla paikkatieto-ohjelman avulla

Oma aluetutkimus

- tutkimusalueen valinta
- aineiston keruu karttojen, tilastojen, digitaalisen paikkatietoaineiston tai muiden tietolähteiden avulla, aineiston käsittely ja tulkinta sekä pienimuotoisen aluekuvauksen raportointi
- aihealueet: tutkimusalueen sijainti osana laajempia aluekokonaisuuksia, alueen koko, luonnonolot, väestö ja asutus, luonnonvarat ja maankäyttö, elinkeinot, liikenne ja palvelut, alueen jako osa-alueisiin sekä alueen ongelmat ja kehittäminen

KOULUKOHTAINEN KURSSI

■ KURSSI 5 (wGE5): Kertauskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi.

5.9 FYSIIKKA**Arviointi**

Fysiikassa arvioidaan opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista erityisesti matemaattisia malleja käyttäen. Arvioinnin kohteena ovat myös tiedonkäsittelytaitojen, kokeellisen työskentelyn taitojen sekä muiden opiskelua tukevien taitojen kehittyminen, kuten fysikaalisen ongelman ratkaisuprosessin jäsennetty kuvaaminen.

Kursseilla 1 – 9 on numeroarvostelu ja kursilla 10 suoritusmerkintä.

Suoritusjärjestys

Numerojärjestys on suositeltava kurssia 10 lukuun ottamatta.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 4 (wFY4): Liikkeen lait

Keskeiset sisällöt

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

■ KURSSI 5 (wFY5): Pyöriminen ja gravitaatio

Keskeiset sisällöt

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike
- satelliitit ja niiden käyttö

■ KURSSI 6(wFY6): Sähkö

Keskeiset sisällöt

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki
- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi

■ KURSSI 7 (wFY7): Sähkömagnetismi

Keskeiset sisällöt

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä - pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus

■ KURSSI 8 (wFY8): Aine ja säteily

Keskeiset sisällöt

- sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvanttuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi
- ydinreaktiot ja ydinenergia

- aineen pienimmät osaset ja niiden luokittelu

KOULUKOHTAISET KURSSIT

■ KURSSI 9 (wFY9): Fysiikan kertauskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi. Kurssin tavoitteena on eheyttää lukion fysiikan kurssien sisällöt ja prantaa oppilaan valmiuksia vastata ylioppilaskokeen tehtäviin. Arvosteluna preliminäärikoe.

■ KURSSI 11 (wFY11): Kokeellinen fysiikka 2

Koulukohtainen soveltava kurssi. Fysiikan työkurssi toisen vuoden opiskelijoille. Kurssilla syvennetään toisen vuoden fysiikkakursseilla opittuja asioita kokeellisella työskentelyllä. Kurssi tarjoaa lisävalmiuksia ylioppilaskirjoituksiin ja muihin luonnontieteiden jatko-opiskeluihin.

Kurssista annetaan suoritusmerkintä.

5.9.1 TÄHTITIEDE

■ KURSSI 1 (wTT1): Tähtitiede

Koulukohtainen soveltava kurssi. Kurssi sopii 1. ja 2. vuoden opiskelijoille. Kurssilla perehdytään ilmakehän rakenteeseen ja ilmakehässä tapahtuviin ilmiöihin, kuten esim. haloilmiö. Tarkastellaan lähiavaruuden ja yläilmakehän ilmiöitä. Tutkitaan Auringon rakennetta, tähtikuvioita, tähtien rakennetta, galakseja ja muita tähtitaivaan ilmiöitä. Kurssi sisältää mahdollisen vierailun observatoriossa. Kurssi sisältää myös avaruuden matemaattista tarkastelua.

Kurssista annetaan suoritusmerkintä.

5.10 KEMIA

Arviointi

Kemiassa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seuranta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan. Kaikilla muilla kursseilla numeroarvostelu, KE7-kursilla suoritusmerkintä.

Suoritusjärjestys: numerojärjestys on suositeltava kurssia 7 lukuun ottamatta.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 2 (wKE2): Kemian mikromaailma

Keskeiset sisällöt

- alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit
- hapetuslukujen määräytyminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria

■ KURSSI 3 (wKE3): Reaktiot ja energia

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia
- stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö
- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa
- reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

■ KURSSI 4 (wKE4): Metallit ja materiaalit

Keskeiset sisällöt

- sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit, komposiitit

■ KURSSI 5 (wKE5): Reaktiot ja tasapaino

Keskeiset sisällöt

- reaktiotasapaino
- happo-emästatasapaino, vahvat ja heikot protolyytit, puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

KOULUKOHTAISET KURSSIT

■ KURSSI 6 (wKE6): Kemian kertauskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi.

Kurssilla kerrataan ja syvennetään lukion oppimäärää. Kurssi suositellaan luettavaksi viimeisenä. Harjoitellaan ratkaisemaan ylioppilastehtäviä. Yo-kirjoituksiin valmistautuville. Arvosteluna preliminäärikoe. Numeroarvostelu.

■ KURSSI 7 (wKE7): Kemian työkurssi

Koulukohtainen soveltava kurssi.

Syvennetään kursseilla KE1 – KE4 opittuja tietoja empiirisin keinoin. Kurssilla opetellaan kokeiden suunnittelua ja suoritusta, mittaustulosten käsittelyä ja työselostuksen laatimista. Mahdollinen laboratoriovierailu. Arvostelu: suoritusmerkintä.

5.10.1 BIOKEMIA

■ KURSSI 1 (wBK1): Elämän kemiallinen perusta

Koulukohtainen soveltava kurssi. Opiskellaan elollisen luonnon rakenteita ja toimintoja molekyylitasolla. Perehdytään biokemian keskeisiin tutkimuskohteisiin, kuten vesi, hiilihydraatit, rasvat, proteiinit ja nukleiinihapot. Pohjatietoina kurssien KE1 – KE3 ja B11 – B12 tiedot. Numeroarvostelu.

5.11 USKONTO

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

5.11.1 EVANKELIS-LUTERILAINEN USKONTO

PAKOLLISET KURSSIT

■ KURSSI 2 (wUE2): Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon synty
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon
- lännen kirkko keskiajalla
- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja kirkkojen kehitys uudella ajalla
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa

- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu

■ KURSSI 3 (wUE3): Ihmisen elämä ja etiikka

Keskeiset sisällöt

- ihmisen tärkeät elämäkysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta
- hyvän ja pahan käsitteet
- kristillinen etiikka ja etiikan teoriat
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 4 (wUE4): Uskontojen maailmat

Keskeiset sisällöt

R Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

■ KURSSI 5 (wUE5): Mihin suomalainen uskoo?

Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa
- ei-kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan

KOULUKOHTAINEN KURSSI

■ KURSSI 6 (wUE6): Kertauskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi.

Keskeiset sisällöt

- lukion pakollisten kurssien sisällöt pääpiirteissään
- ainereaalihojeet

5.13 FILOSOFIA

Arviointi

Filosofiassa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 2 (wFI2): Filosofinen etiikka

Keskeiset sisällöt

- moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka

- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalien suhde oikeuteen ja uskontoon, järjen ja tunteiden asema moraalisisissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä

■ KURSSI 3 (wFI3): Tiedon ja todellisuuden filosofia

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa
- totuuden luonne ja totuusteorioidet
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- argumentoinnin ja päättelyn perusteita

■ KURSSI 4 (wFI4): Yhteiskuntafilosofia

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteorioidet, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat
- poliittinen filosofia: konservatismiin, liberalismiin ja sosialismiin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnot
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus

KOULUKOHTAINEN KURSSI

■ KURSSI 5 (wFI5): Kertauskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi. Kurssilla kerrataan filosofian pakollisten kurssien keskeisiä sisältöjä, pohditaan, analysoidaan ja ratkaistaan filosofian tehtäviä, saadaan valmiuksia menestyä filosofian reaalikoeksessa. Arviointi: suoritusmerkintä.

5.14 HISTORIA

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä: kokeiden asemasta voidaan käyttää opintotehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

PAKOLLISET KURSSIT

■ KURSSI 3 (wHI3): Kansainväliset suhteet

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen, aatteellisen ja valta-poliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

Keskeiset sisällöt

Suurvaltojen ylivalta-yritykset

- kansainvälisen politiikan peruskäsitteet
- imperialismin teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan

Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota

- eurooppalaiset ääriilikkeet, demokratian kriisi ja kansanvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen

Kylmä sota

- kylmän sodan teoriat: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinaapaisen maailman johtajina
- kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa

Uusi epävarmuuden aika

- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinaapaisuuden purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset
- kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa
- Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa
- uudet kansainväliset rakenteet

■ **KURSSI 4 (WHI4): Suomen historian käännekohtia**

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelukohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin ajan perintö

Vallanvaihdos

- Suomen liittäminen Venäjään
- autonomian synty

Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen

- aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat

Yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros

- elinkeinorakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen
- sääty-yhteiskunnan hajoaminen ja kansalaisyhteiskunnan synty
- sortokaudet ja kansanvallan synty

Suomen itsenäistymisprosessi

- Suomen itsenäistyminen
- sisällissota
- hallitusmuoto

Kahtiajaosta eheytymiseen

- oikeistoradikalismin nousu
- elintason nousu
- kulttuurista kulutustavaraa

Toinen maailmansota jälkiseurauksineen

- sodat ja jälleenrakentaminen
- ulkopoliittikan muutos

Hyvinvointivaltion rakentaminen

- rakennemuutos
- 1960- ja 1970-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos

Suomen uusi kansainvälinen asema

- kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 5 (wHI5): Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria

- esihistoria ja tulkinnat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
 - asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet
- Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla

- Suomi idän ja lännen välimaastossa
- sääty-yhteiskunnan synty
- asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset

Uuden ajan uudet tuulet

- uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen

Suurvaltakausi

- suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- talous, väestö, koulutus

Vapauden ja hyödyn aika

- kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys
- kustavilaiset uudistukset
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet

■ KURSSI 6 (wHI6): Kulttuurien kohtaaminen

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia
- islamin maailma
- Japani
- Kiina
- Korea
- Latinalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit

KOULUKOHTAISET KURSSIT

■ KURSSI 7 (wHI7): Maailmantilanne nyt

Koulukohtainen syventävä kurssi

Kurssilla

- tarkastellaan ja opitaan analysoimaan ajankohtaisia kansainvälisiä ja kansallisia tapahtumia ja ilmiöitä
- opitaan käyttämään historiatietoja selvittäessä ajankohtaisten tapahtumien taustoja
- opitaan hankkimaan eri medioiden avulla tietoja, mm. uutis- ja raporttiaineistoa käsittelemällä
- kehitetään medialukutaitoa ja kriittisyyttä suhteessa mediaan

Arviointi

Kurssista annetaan numeroarvostelu. Kurssi arvioidaan kurssikokeella ja ajankohtaista uutisaihetta käsittelevällä raportilla tai tutkielmalla.

■ KURSSI 8 (wHI8): Historian kertauskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi.

Kurssilla

- kerrataan historian keskeisiä käännekohtia ja tapahtumia

- analysoidaan tehtävyytyyppejä ja vanhoja ylioppilastehtäviä
- laaditaan hyviä jäsenneltyjä historian esseevastauksia
- saadaan hyvät valmiudet menestyä historian reaalikokeessa

Arviointi

Kurssista annetaan suoritusmerkintä. Opiskelijan toivomuksesta kurssi voidaan arvostella. Kurssiin kuuluvien tehtävien suorittamisella voi vaikuttaa historian kokonaisarvosanaan.

5.15 YHTEISKUNTAOPPI

Arviointi

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsenyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla tai käyttämällä vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

PAKOLLISET KURSSIT

■ KURSSI 1 (wYH1): Yhteiskuntatieto

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne
- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion mahdollisuudet

Valta

- valta käsitteenä ja vallankäytön muodot
- poliittiset järjestelmät

Vaikuttaminen

- demokratia ja kansalaisyhteiskunta

- globaali vaikuttaminen
- vaikuttamisen haasteet
- Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät
- perusoikeudet
- tuomio- ja järjestysvalta
- turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat
- Sosiaalipolitiikka
- tarkoitus, tehtävä ja muodot

■ KURSSI 2 (wYH2): Taloustieto

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se pohjautuu taloustieteisiin. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisten elinkeinot

- alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen
- palveluyhteiskunta

Taloudellinen toiminta ja yritykset

- talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta ja kuluttaja

Talouselämän vaihtelut ja häiriöt

- taloudellinen kasvu
- keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina

Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

- markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko

Julkinen talous ja talouspolitiikka

- verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat

- tulopolitiikka
- Suomi kansainvälisessä kaupassa
- kansainvälistyvä talous ja Suomi
 - globalisaation vaikutuksia
- Suomen talouden tulevaisuudennäkymät
- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 3 (wYH3): Kansalaisen lakitieto

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- Suomen oikeushistoria
- oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
- peruskäsitteet
- oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, takaus ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin

Rikos- ja prosessioikeus

- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

■ KURSSI 4 (wYH4): Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentävässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen identiteetti

- yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus

Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan unionissa

- Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä
- suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet

Euroopan unionin alueelliset vaikutukset

- nuorten opiskelu ja työnteko EU:ssa
- alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta

Euroopan unionin haasteet

- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät

KOULUKOHTAISET KURSSIT

■ KURSSI 5 (wYH5): Yhteiskuntaopin kertauskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi.

Kurssilla

- kerrataan keskeisiä talouteen, juridiikkaan, yhteiskuntaan ja Euroopan Unioniin liittyviä asioita, käsitteitä ja ilmiöitä

- analysoidaan erilaisia tehtävyytyyppejä ja vanhoja ylioppilastehtäviä
- laaditaan hyviä jäseneltyjä yhteiskuntaopin esseevastauksia
- saadaan hyvät valmiudet menestyä yhteiskuntaopin reaalikokeessa

Arviointi

Kurssista annetaan suoritusmerkintä. Opiskelijan toivomuksesta kurssi voidaan arvostella. Kurssiin kuuluvien tehtävien suorittamisella voidaan vaikuttaa yhteiskuntaopin kokonaisarvosanaan.

■ KURSSI 6 (wYH6): Yhteiskuntaoppia käytännössä

Koulukohtainen soveltava kurssi. Kurssi voidaan suorittaa eri tavoin yhteisöllisenä toimintana koulun ulkopuolella tai koulutyöhön nivoutuneena. Yhteiskuntaopin soveltamista on esimerkiksi Nuorisoparlamentissa vaikuttaminen, yrittäjyyteen perehtyminen ja YK-simulaatioon osallistuminen. Kurssin hyväksymisen edellytyksenä on vaihtoehtoisesti suunnitelma tavoitteista ja portfolio tai todistus toimintaan osallistumisesta sekä esitys oppitunnilla tai muussa yhteisessä tilaisuudessa. Suoritusmerkintä.

5.16 PSYKOLOGIA

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemaansa asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 2 (wPS2): Ihmisen psyykinen kehitys

Keskeiset sisällöt

- yksilön psyykinen kehitys elämän eri vaiheissa
- psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologien teorioiden valossa
- psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä
- psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen
- psyykkisen kehityksen tutkiminen

■ KURSSI 3 (wPS3): Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet

Keskeiset sisällöt

- kognitiiviset perusprosessit
- vireystilan säätely, nukkuminen ja uni
- hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin
- kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus
- kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovelluksia

■ KURSSI 4 (wPS4): Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta

Keskeiset sisällöt

- eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys
- motivaation ja emootioiden perusteorioiden ja tutkimus
- motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa
- motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla
- motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta
- korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

■ KURSSI 5 (wPS5): Persoonallisuus ja mielenterveys

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä, esimerkiksi minuus ja identiteetti

- persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
- persoonallisuuden tutkiminen
- mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt
- psykoterapia ja lääkehoito mielenterveyden ongelmien hoidossa
- psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

KOULUKOHTAISET KURSSIT

■ KURSSI 6 (wPS6): Kertauskurssi

Koulukohtainen syventävä kurssi. Suoritusmerkintä.

Keskeiset sisällöt

- pakollisten ja valinnaisten kurssien sisällöt asiakokonaisuuksina
- yhdistellään eri kurssien sisältöjä järkevästi
- ainerealin vastaustekniikka
- ainereaalihojeet
- arvioidaan omia ja muiden esseevastauksia

■ KURSSI 7(wPS7): Sosiaalipsykologia

Koulukohtainen syventävä kurssi. Toinen lukivuosi.

Keskeiset sisällöt:

- yksilöiden, ryhmien, yhteisöjen ja kulttuurien välisiin suhteisiin vaikuttavat tekijät
- ryhmäilmiöt ja vuorovaikutustilanteet
- kommunikaatiotaitojen merkitys työssä, koulussa ja yhteiskunnassa
- ajattelussa piilevien ennakkoluulojen ja stereotyyppien tunnistaminen ja vähentäminen
- sosiaalipsykologian soveltaminen ajankohtaisiin aiheisiin ja arkielämään

5.17 MUSIIKKI

Arviointi

Musiikinopetus tarjoaa samanaikaisesti useita tapoja kehittää opiskelijoiden muusikkoutta ja musiikillista osaamista. Kukin opiskelija syventää musiikillisia valmiuksiaan sekä itsenäisesti että yhdessä ryhmän kanssa. Nämä musiikinopiskelun erityispiirteet edellyttävät jatkuvaa ja monipuolista arviointia, jolla suunnataan ja tarkennetaan oppimisprosessin kulkua. Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan musiikillista edistymistä ja hänen musiikkisuhteensa syventymistä.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 3 (wMU3): Ovet auki musiikille

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedonhankintataitojaan.

■ KURSSI 4 (wMU4): Musiikki viestii ja vaikuttaa

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taide- muodoissa ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen

tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analy-

Puhallinorkesteri (Tuulimyllyn Puhaltajat)	1 kurssi/vuosi (maks. 3)
Kuoro (Euran nuorisokuoro)	1 kurssi/vuosi (maks. 3)

soimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

■ **KURSSI 5 (wMU5): Musiikkiprojekti**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.

KOULUKOHTAISET KURSSIT

■ **KURSSI 6 (wMU6): Bändi 1**

Koulukohtainen soveltava kurssi.

Bändikurssilla opiskellaan bändisoittimien hallintaa sekä niiden tehtävät yhtyeessä, äänentoistolaitteiden käyttöä, soittamisessa tarvittavia nuotteja ja sointumerkkejä sekä sovittamisen perusteita. Osana kurssiin kuuluu erilaisiin esiintymistilanteisiin osallistuminen. Kurssit 6 ja 7 opetetaan samanaikaisesti, samana vuonna voi siis suorittaa vain yhden bändikurssin.

■ **KURSSI 7 (wMU7): Bändi 2**

Koulukohtainen soveltava kurssi.

Sisältö sama kuin Bändi 1.

Yleisen käytännön mukaisesti osa musiikkiopiston opetuksesta luetaan oppilaan hyväksi kurssisuorituksina lukiossa. Tämä ei ole vaihtoehto lukion musiikin opetukselle, vaan kaikille syventäville ja soveltaville kursseille. Musiikkiopiston opinnot eivät korvaa lukion kursseja, vaan ovat oppilaalle lukio-opintojensa olennainen osa ja valmistautumista ammattiopintoihin.

Musiikkiopiston kurssi	Euran lukio kurssia	Musiikkiopiston kurssi	Euran lukio / kurssia
solistinen peruskurssi 2/3 pääaineessa	1	teoria-säveltäpailu 3/3	1
solistinen peruskurssi 3/3	2	yleinen musiikkitieto, peruskurssi	1
solistinen peruskurssi 1/3 sivuaineessa	1	teoria I	1
solistinen peruskurssi 2/3 sivuaineessa	1	säveltäpailu I	1
solistinen peruskurssi 3/3 sivuaineessa	1	harmoniaoppi	1
solistinen I kurssitutkinto pääaineessa	2	yleinen musiikkitieto I	1
teoria-säveltäpailu 2/3	1		
			yhteensä maksimi 11 kurssia

Lisäksi Euran lukiossa hyväksytään kursseiksi seuraavat:

Kurssisuorituksen saa näyttämällä merkinnän suoritetuista musiikkiopisto-opinnoistaan. Kurssisuorituksia saa vain lukion aikana suoritetuista opinnoista. Oppilaalta edellytetään aktiivista osallistumista erilaisiin koulun esiintymistilaisuuksiin, jotta musiikkiopistosuoritukset sekä koulun ulkopuoliset suoritukset hyväksytään lukion kursseiksi.

5.18 KUVATAIDE

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tulee antaa tietoa opiskelijan edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataideopetuksen tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja. Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teoretietoa omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilö- ja ryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ **KURSSI 3 (wKU3): Media ja kuvien viestit**

Keskeiset sisällöt

- kuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, www-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisuus
- graafinen suunnittelu: taitto, typografia, kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
- mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu eri aikoina, paikoissa ja osakulttuureissa
- valokuva mediassa
- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
- visuaalisuus tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa

■ **KURSSI 4 (wKU4): Taiteen kuvista omiin kuviin**

Keskeiset sisällöt

- taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin
- eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa
- aiheen kehittäminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- kuvan sisältö ja muoto taiteilijan ja kulttuurin viestinä, sommittelu, kuten: väri, valo, varjo ja liike sekä illusorisuus ja kolmiulotteisuus sekä pinnan rakenne ja materiaali

■ **KURSSI 5 (wKU5): Nykyaikaisen taiteen työpaja**

Keskeiset sisällöt

- mitä nykytaide on: nykytaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitykset
- nykytaide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus, visuaaliset alakulttuurit
- taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella
- oman tuotannon toteuttaminen
- visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan organisaatioita

KOULUKOHTAISET KURSSIT

■ **KURSSI 6 (wKU6): Elokuva, televisio, video**

Koulukohtainen syventävä kurssi.

Keskeiset sisällöt

Elokuvan, videon ja TV:n peruskurssi. Kurssin tavoitteena on perehdyttää oppilas kameran ja videon käyttöön. Syvennytään elokuvan tekemiseen, valmistetaan korkeatasoinen, esityskelpoinen videoelokuva. Elokuva-analyysi.

Arvostelu: Suoritusmerkintä.

■ **KURSSI 7 (wKU7): Valtakunnallinen kuvataiteen lukiodiplomi / Lopputyö**

Koulukohtainen soveltava kurssi.

Keskeinen sisältö

Kuvataiteessa lukiodiplomin muoto on portfoliomuotoinen näyttö, joka suoritetaan yhden kurssin aikana (38 tuntia). Ennen osallistumista diplomikurssille tulee opiskelijalla olla suoritettuna neljä (4) lukion hyväksymää kuvataiteen kurssia. Arviointiin osallistuu oman opettajan lisäksi yksi ulkopuolinen arvioitsija.

Arvostelu: Arvosteluasteikko 1–5. Erillinen todistus.

5.19 LIIKUNTA

Arviointi

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky. Oppilaan kunto ja toimintakyky arvioidaan kestävyys- ja lihaskuntotesteillä. Lajitaidot ja harrastuneisuus arvioidaan oppilaan kursseilla esittämän toiminnan perusteella.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua uusiin lajeihin. Ensimmäinen pakollinen kurssi suoritetaan ensimmäisenä lukiovuotena ja toinen pakollinen kurssi toisena lukiovuotena. Tarvittaessa opetusta eriytetään opiskelijälähtöisesti. Kurssien suunnittelussa tulee ottaa huomioon vuodenaajat niin, että pakollisten kurssien aikana pyritään harjoittamaan kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa. Opetuksessa tulee korostaa liikunnan vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin. Opiskelussa huomioidaan turvallisuus ryhmiä muodostettaessa.

■ KURSSI 2 (wLI2): Liikuntaa yhdessä ja erikseen

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- tanssi eri muodoissaan
- kuntouinti ja vesiliikunta
- jokin uusi liikuntalaji
- voimistelu eri muodoissaan
- talviliikunta
- luontoliikunta

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 4 (wLI4): Yhdessä liikkuen

Kurssin tavoitteena on yhdessä suunnitella, harjoitella ja toteuttaa vanhojen päivä. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. Kurssin sisältönä ovat vanhat tanssit.

■ KURSSI 5 (wLI5): Kuntoliikunta

Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen sekä jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen. Opiskelijat laativat henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman kurssille, joka toteutetaan sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

KOULUKOHTAISET KURSSIT

■ KURSSI 6 (wLI6): Uusia tuulia

Soveltava koulukohtainen kurssi.

Tutustutaan uudempiin ja oppilaalle oudompiin liikuntalajeihin yhdessä ryhmän kanssa laaditun ohjelman mukaisesti. Pääsisältönä perinteisestä koululiikunnasta poikkeavat liikuntamuodot.

■ KURSSI 7 (wLI7): Liikunnan valtakunnallinen lukiodiplomi

Soveltava koulukohtainen kurssi.

Valtakunnallisen liikunnan lukiodiplomin suorittamisen ehtona on, että opiskelija on suorittanut vähintään viisi liikunnan kurssia. Tämän lisäksi opiskelija antaa näytöt liikuntatiedoista 8B15 -sivuisen tutkielman muodossa, liikuntakykyisyydestä, yhteistyötaidoista ja erityisosaamisesta valitsemassaan lajissa. Opiskelijan laatiman portfolion ja muun seurannan perusteella todistukseen merkitään myös muuta eniten harrastetut lajit, menestyminen kilpaurheilussa ja osallistuminen koulun liikuntatoimintaan pääsääntöisesti lukion aikana.

5.20 TERVEYSTIETO

Arviointi

Arvioinnissa korostetaan terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Huomio kiinnitetään siihen, miten opiskelija osaa käyttää ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnin kohteena on opiskelijan valmius terveyttä ja sairautta koskevaan eettiseen arvopohdintaan ja taito perustella omia terveysvalintoja sekä taito arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Terveystiedon arvioinnissa voidaan käyttää kurssikokeita, yksilö- ja ryhmätehtäviä, esitelmää, pienimuotoisia kartoituksia ja tutkimuksia sekä toiminnallisia tehtäviä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

■ KURSSI 2 (wTE2): Nuoret, terveys, ja arkielämä

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiyhteisössä
- vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen
- elämänilo, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisien kohtaaminen
- ruuan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta, terveysliikunta, syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykinen turvallisuus, väkivallaton viestintä
- seksuaaliterveys
- terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tulkintoihin tutustuminen, esimerkiksi elämän mielekkyyden kokeminen, ruumiinkuva/kehollisuus, mielihyvä ja riippuvuudet nykyaikana
- tupakka, alkoholi ja huumeet yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmasta

■ KURSSI 3 (wTE3): Terveys ja tutkimus

Keskeiset sisällöt

- terveyden edistämiseen, sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä
- terveyskäyttäytymisen ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät
- terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet
- tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito, medikalisaatio
- terveystottumusten arviointi ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen

KOULUKOHTAINEN KURSSI

■ KURSSI 4 (wTE4): Ensiapu ja lihashuolto

Koulukohtainen syventävä kurssi.

Ensiaputaidot, liikuntavammojen ennaltaehkäisy ja hoito, lihashuollon perusteet, erilaiset rentoutus- ja venyttelymenetelmät.

5.21 OPINTO-OHJAUS

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalla on riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävä jatkumo, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden hankkia perustiedot ja taidot, joiden varassa heidän on mahdollista suunnitella jatko-opintoja ja pohtia ammatillista suuntautumista. Valinta- tai muissa ongelmatilanteissa sekä päätöksentekotaitojensa kehittämiseksi opiskelijoiden tulee saada henkilökohtaista tai pienryhmäohjausta. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella opintoihinsa, koulutusvalintoihinsa sekä ammatti- ja urasuunnitteluunsa, tulevaisuuteensa ja elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus käsitellä pienryhmissä asioita, jotka ovat muiden opiskelijoiden kanssa jaettavissa olevia ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea ja auttaa erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita myös opintoihin liittyvissä käytännön kysymyksissä.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa itsenäisyyteen ja vastuullisuuteen siten, että hän pystyy suunnittelemaan oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, tunnistamaan opiskeluunsa liittyviä ongelmia ja etsimään tietoa, miten hän saa apua näihin ongelmiin. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti koko lukion ajan, kykenee kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan sekä löytämään omat yksilölliset oppimisen tapansa ja vahvuutensa opiskelijana.

Opiskelijaa tulee ohjata hankkimaan tietoa ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutus- ja ammatinvalintaan liittyvät hakuoppaat ja muut tietolähteet sekä osaa käyttää tietoverkoissa olevaa informaatiota itsenäisesti jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opiskelijaa tulee ohjata ja tukea elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa. Opiskelijan tulee saada ohjausta jatko-opintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa siten, että hänellä on tietoa opiskeluvaihtoehtoista lukion jälkeen ja että hän tuntee toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen keskeisen koulutustarjonnan. Tarkoituksena on, että opiskelijalla on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy ammatillisen suuntautumisen etsimisessä ja päätöksenteossa arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen koko ajan huomioon jatko-opintosuunnitelmansa.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on välittää tietoa työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja työelämään sekä opiskeluun muissa oppilaitoksissa. Opiskelijaa tulee ohjata siten, että hän osaa etsiä tietoa muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

PAKOLLINEN KURSSI

■ KURSSI 1 (wOP11, wOP12, wOP13): Koulutus, työ ja tulevaisuus

Kurssi opetetaan kolmena lukiovuotena ja yhteensä osat muodostavat pakollisen yhden kurssin. Opinto-ohjauksen pakollisen kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Kurssiin liittyen järjestetään tutustumista työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin.

Opinto-ohjauksen kurssilla tulee käsitellä kaikille opiskelijoille yhteisiä, lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin, ammatti- ja urasuunnitteluun liittyviä kysymyksiä sekä kulloinkin lukio-opintojen kannalta ajankohtaisia asioita.

Keskeiset sisällöt

- opintojen rakentuminen ja omien opiskelutaitojen kehittäminen
- itsetuntemus
- omien toimintamallien ja vahvuuksien tunnistaminen
- työelämätietous
- ylioppilastutkinto
- ammatillinen suuntautuminen ja jatko-opintojen pohtiminen
- jatko-opintoihin hakeutuminen
- työelämään siirtyminen

VALTAKUNNALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

■ KURSSI 2 (wOP2): Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta

Opinto-ohjauksen syventävän kurssin keskeisenä tavoitteena on lisätä opiskelijan opiskelunvalmiuksia, parantaa hänen itsetuntemustaan ja ohjata häntä perehtymään jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin kysymyksiin, joihin muussa ohjauksessa ei ole mahdollista syventyä. Kurssin puitteissa voidaan tutustua mahdolliseen jatko-opiskelupaikkaan.

Opetussuunnitelmassa määritellään opinto-ohjauksen syventävän kurssin tavoitteet ja keskeiset sisällöt kunkin koulun opiskelijoiden keskeisten tarpeiden pohjalta painottaen alueellisen työ- ja elinkeinoelämän kysymyksiä, itsetuntemusta ja opiskelun taitoja tai ammatti- ja urasuunnittelua tai käsitellen kaikkia osa-alueita yhdessä.

5.22 TIETOTEKNIikka

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

Arvostelu

Kaikista kursseista suoritusmerkintä.

■ **KURSSI 1 (wAT1): Työvälinekurssi 1 (kurssia ei tarjota lv. 2016 - 2017)**

Kurssi suositellaan niille, jotka eivät ole opiskelleet tietotekniikkaa peruskoulun yläluokilla sekä niille, joilla on vajavaiset tiedot ja taidot tietotekniikassa. Kurssilla opiskellaan A-ajokorttitutkinnon moduulien 1 (Tietotekniikan perusteet), 2 (Laitteen käyttö), 3 (Tekstinkäsittely) ja 7 (Internet) mukaiset sisällöt. Kurssilla ei suoriteta A-ajokorttia.

■ **KURSSI 2 (wAT2): Työvälinekurssi 2 (kurssia ei tarjota lv. 2016 - 2017)**

Syvennetään tietotekniikan taitoja. Kurssilla opiskellaan A-ajokorttitutkinnon mukaisia muita moduuleja. Kurssilla ei suoriteta A-ajokorttia.

■ **KURSSI 3 (wAT3): Ohjelmoinnin peruskurssi**

■ **KURSSI 4 (wAT4): Ohjelmoinnin jatkokurssi**

5.23 KANSAINVÄLISYYSTOIMINTA

KOULUKOHTAISET SOVELTAVAT KURSSIT

■ **KURSSI 1 (wKV1): Kansainvälisyyskurssi**

Soveltava koulukohtainen kurssi.

Kurssilla tutustutaan monipuolisesti johonkin vieraaseen maahan ja sen kulttuuriin. Tavoitteena on antaa opiskelijoille valmiuksia toimia tulevaisuudessa menestyksekkäästi erilaisissa kulttuureissa.

Työskentely tapahtuu pääasiassa itsenäisesti. Siihen voi sisältyä esimerkiksi maan kirjallisuuteen ja historiaan perehtymistä sekä erilaajuisia kirjallisia tuotoksia. Kurssiin kuuluu myös kyseiseen maahan suuntautuva opintomatka, jonka kokemuksista laaditaan esitys koko kouluyhteisölle. Arvostelu: suoritusmerkintä.

■ **KURSSI 2 (wKV2): Kansainvälisyyskurssi**

Soveltava koulukohtainen kurssi.

Kurssilla tutustutaan monipuolisesti johonkin vieraaseen maahan ja sen kulttuuriin. Tavoitteena on antaa opiskelijoille valmiuksia toimia tulevaisuudessa menestyksekkäästi erilaisissa kulttuureissa. Työskentely tapahtuu pääasiassa itsenäisesti. Siihen voi sisältyä esimerkiksi maan kirjallisuuteen ja historiaan perehtymistä sekä erilaajuisia kirjallisia tuotoksia. Arvostelu: suoritusmerkintä.

■ **KURSSI 3 (wKV3): Oleskelu ulkomailla**

Soveltava koulukohtainen kurssi.

Vähintään neljän viikon yhtäjaksoinen oleskelu vieraassa maassa. Ennen oleskelua siitä esitetään suunnitelma rehtorille. Oleskelusta laaditaan lyhyt selostus, mieluiten kyseisen maan virallisella kielellä. Arvostelu: suoritusmerkintä.

5.24 LIIKENNEKASVATUS

■ **KURSSI 1 (wLK1): Autokoulun teoriaosa**

Soveltava koulukohtainen kurssi.

Autokoulussa suoritettujen ajokorttitutkinnon teoriaosa hyväksytään lukion liikennekasvatuskurssiksi. Kurssin laajuus puoli kurssia. Arvostelu: suoritusmerkintä.

5.25 OPPILASKUNTATOIMINTA

■ KURSSI 1 (wOT1): Oppilaskuntatoiminnan kurssi

Soveltava koulukohtainen kurssi.

Lukiolain mukaan koulussa on oppilaskunta, jonka tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa ja koulutyötä. Oppilaskuntatoiminnasta opiskelijan on mahdollista saada hyväkseen *puolen kurssin laajuinen* suoritus. Kurssimerkinnän saadakseen opiskelijan on osoitettava merkittävää aktiivisuutta oppilaskuntatoiminnassa sekä pidettävä toimistaan työpäiväkirjaa. Toiminnan arvioi oppilaskunnan ohjaaja. Arvostelu: suoritusmerkintä.

5.26 TUTORTOIMINTA

■ KURSSI 1 (wTU1): Tutortoiminnan kurssi

Soveltava koulukohtainen kurssi. Kurssille valitaan vuosittain tarvittava määrä halukkaita ja sopivia opiskelijoita. Kurssiin kuuluu valmentavaa opetusta ja harjoituksia.

Tutorin tehtävä on lukukauden aikana auttaa, tukea ja opastaa uusia lukiolaisia muun ohjauksen tukena. Tutorien tehtäviin voivat kuulua esim. lukujärjestyksen teossa auttaminen, lukio-opiskeluun tutustuttaminen, uusien opiskelijoiden ryhmähengen kohottaminen erilaisilla tilaisuuksilla ja tempauksilla. Tutortoiminnan tavoitteena on parantaa lukion ilmapiiriä ja saada kaikki osallistumaan koulun toimintoihin. Tutoroinnilla pyritään siihen, että kukaan ei jäisi yksin.

Kurssin suorittamisesta saa merkinnän yhdestä kurssista. Arviointi: suoritusmerkintä.

5.27 TEKSTIILITYÖ

Lukion tekstiilityökurssit antavat opiskelijalle mahdollisuuden kehittää käsityöllistä luovuutta, ilmaisua ja taitoa. Työskentelyssä pyritään kokonaisvaltaiseen käsityöprosessiin, mikä kasvattaa opiskelijan havainnointikykyä, käsityötaitoja, työn arvostamista, itsetuntoa ja arviointikykyä. Teoriaopetus luo pohjan oppimiselle, joka tapahtuu pääosin tekstiilejä valmistamalla. Lukion tekstiilityössä korostuvat opiskelijoiden omat kiinnostuksen kohteet.

KURSSI 1 JA KURSSI 2 järjestetään vuorovuosina ja ne ovat edellytyksenä KURSSI 3:lle eli lukiodiplomikurssille, joka järjestetään syksystä 2012 alkaen samanaikaisesti kurssin 1 tai 2 kanssa. Opiskelija voi aloittaa lukion tekstiilityön opinnot kummalla tahansa kurssilla.

Numeroarviointi. Kurssit ovat lukujärjestyksessä hajautetusti.

■ KURSSI 1 (wTS1) : Vaatetus ja pukeutuminen (ompelu)

Koulukohtainen soveltava kurssi.

Tavoitteet:

- harjaantua vaatesuunnittelun, kaavoituksen, ompelun ja vaateen kokoamisen perustekniikoissa
- pohtia pukeutumisen käytännöllistä ja symbolista merkitystä ja ekologisia tekijöitä
- valmistaa itselle oman suunnitelman mukainen vaate valmiskaavoja muokaten.

Keskeiset sisällöt:

- pukeutumisen merkitys: tyylit, roolit, vartalomallit ja muodin vaikutus, ekologisuus, vaateen suunnittelu
- kaavoitus: koon määrittely, peruskaava, kuosittelun alkeita, valmiskaavan muuttaminen itselle sopivaksi, muotoilu
- materiaalitietous: kankaat, langat, tarvikkeet, ompelukoneet ja saumurit
- ompelutaidot: mm. saumat, taskut, kaulukset, halkiot, vuorittaminen, tehosteiden käyttö, kankaiden kuviointi, kankaan valmistaminen ommellen
- vaateen valmistaminen oman suunnitelman mukaan ja portfolion tekeminen
- kurssilla voi halutessaan ommella vaateen lisäksi esimerkiksi asusteita tai uudistaa vanhoja vaatteita

■ KURSSI 2 (wTS2) : Sisustus (lankatyöt ja kirjonta)

Koulukohtainen soveltava kurssi.

Tavoitteet::

- tutustua suomalaiseen tekstiiliperinteeseen ja tekstiilitaiteeseen (vaihtoehtoisesti voidaan tutustua johonkin vieraaseen kulttuuriin ja sen tekstileihin)
- tuntee sisustukseen liittyviä peruselementtejä ja harjaantua käyttämään niitä
- hahmottaa tekstiilien merkitys sisustamisessa
- pohtia materiaalien uusiokäytön mahdollisuutta sisustamisessa

Keskeiset sisällöt:

- erilaisia lankatyötekniikoita ja kirjontatekniikoita, ”erikoistekniikoita”, kankaan kuviointia
- sisustussuunnittelun perusteet
- sisustussuunnitelman tekeminen TAI pienimuotoinen tutkielma tekstiiliperinteestä, tekstiilitaiteesta tai sisustuksesta
- valmistetaan sisustustekstiili tai taidetekstiili vapaavalintaisella tekniikalla

■ KURSSI 3 (wTS3) : Käsityön lukiodiplomi

Tavoitteet ja keskeinen sisältö:

- valmistaa valtakunnallisten aiheiden mukaisesti yhden lukiokurssin laajuinen käsityötuotos ja siihen liittyvä portfolio

5.28 TEKNINEN TYÖ

Koulukohtaiset soveltavat kurssit. Vrt. tekstiilityö.

Lukion opiskelija syventää oppimiaan käsityötaitoja ja ottaa käyttöön uusimmat käsityötekniikat, valmistaa kodin käyttöesineitä kurssin aikana.

Oppilaalla on kahden kurssin jälkeen mahdollisuus lukiodiplomin suorittamiseen.

Kurssit **wTN1, wTN2, wTN3**

5.29 SOSIAALINEN VAPAAEHTOISTYÖ

■ KURSSI 1 (wSV1): Sosiaalisen vapaaehtoistyön kurssi

Arviointi: suoritusmerkintä

Koulukohtainen soveltava kurssi. Kurssi koostuu neljästä osiosta, joiden kohteet opiskelija valitsee koulun yhteistyökumppaneiksi lupautuneiden toimijoiden eri aloilta. Yhteistyössä toimitaan mm. kunnan liikuntatoimen, vanhuspalveluiden, kirjaston, päiväkotien ja erityiskoulujen kanssa.

Yhden neljästä toimintaosiosta voi korvata kirjallisella tuotoksella, jossa mm. haastattelujen kautta esitellään perusteellisesti jonkin yleishyödyllisen järjestön toiminta (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Pelastakaa Lapset ry, Punainen Risti, Plan Kummit tms. yhteiskunnallinen vaikuttaja)

Yksi toimintaosio koostuu kolmesta käyntikerrasta valitussa toimipaikassa. Ensimmäisellä kerralla tutustutaan toimintaan, toisella kerralla opiskelija esittelee oman suunnitelmansa, jonka aikoo toteuttaa ja kolmannella kerralla toteuttaa sen. Joka kerralla tarkoituksena on, että opiskelija osallistuu toimipaikan normaalin arjen työhön, joka kuitenkin liittyy sosiaaliseen auttamiseen. Toimipaikassa on ohjaaja, joka antaa palautetta, arvioi suorituksen ja allekirjoittaa todistuksen suorituksesta. Opiskelija tekee yhden A4-laajuisen selosteen omasta projektistaan.

Kurssi suoritetaan ensimmäisen ja toisen lukiovuoden aikana. Kurssi kannattaa ajoittaa jaksoihin, joissa on mahdollisimman vähän muita kursseja. Kurssi suoritetaan hyppytunneilla ja koulutuntien ulkopuolella eikä siihen käytetä muiden oppiaineiden tunteja.

EURAN LUKION KURSSITARJONTA 2016 – 2017

Vanha opetusuunnitelma (käytössä 1.8.2016 lukien lukion 2.,3. ja 4. vuosikurssin opiskelijoill

		2 .opinto- vuosi	3. opin- tovuosi	Vapaasti valittavat
Äidinkieli ÄI		4 5 6 15	8 9 10	7 14
Vieraat kielet				
Englanti ENA		4 5 6 8 12	7 9 10	
Ruotsi RUB		3 4 6	5 7 8	
Saksa SAB2		4 5 6	7 8 9	
Saksa SAB3		4 5 6	7 8 9	
Ranska RAB2		4 5 6	7 8 9	
Ranska RAB3		4 5 6	7 8 9	
Venäjä VEB3		4 5 6	7 8 9	
Venäjän alk.VEM				1
Espanja EAB3		4 5 6	7 8	
Italia IAB3		4 5 6 7		
Italian alk. IAM				1
Kielitiede KX				1
Matematiikka				
Pitkä m MAA		6 7 8 9 11	10 13 16 18	12
Lyhyt m MAB		4 5 6	7 8 9	
Ympäristö- ja luonnontieteet				
Fysiikka FY		4 5 6 11	7 8 9	
Tähtitiede TT				12
Kemia KE		2 3 4 7	5 6	
Maantiede GE		2 3	4 5	
Biologia BI		2 4	5 7 8	6
Biokemia BK		1		
Uskonto UE, UO		2 3	4 5 6	
Elämäkats.t. ET		2 3	4 5	
Filosofia FI		2 3 4	5	
Historia HI		3 4 5 6	7 8	
Yhteisk.oppi YH		1 2	3 4 5	6
Psykologia PS		2 3 7	4 5 6	
Terveystieto TE		3	2	4
Taito- ja taideaineet				
Kuvataide KU				3 4 5 6 7
Musiikki MU				3 4 5 6 7
Liikunta LI		2 4 6	5	7
Tekninen työ TN		2		3
Kans.väl.toim. KV				1
Sos.vap.eht.t. SV				1
Opinto-ohj. OP		1/3	1/3 2	
Pakolliset kurssit ■ Koulukohtaiset syventävät kurssit ■ Valtakunnalliset syventävät kurssit ■ Koulukohtaiset soveltavat kurssit ■				